

Nederlandse
Zorgautoriteit

Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der
Tandheelkunde
Postbus 2000
3430 CA NIEUWEGEIN

Newtonlaan 1-41
3584 BX Utrecht
Postbus 3017
3502 GA Utrecht
T 030 296 81 11
F 030 296 82 96
E info@nza.nl
I www.nza.nl

Behandeld door
VDRK/mvem/Cure

Telefoonnummer
0900-7707070

E-mailadres
informatielijn@nza.nl

Kenmerk
10D0027060

Onderwerp
Definitief besluit tariefonderbouwing orthodontie

Datum
27 juli 2010

Geachte heer, mevrouw,

De Raad van Bestuur van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) heeft op 23 juli 2010 de nieuw onderbouwde tarieven voor orthodontisten per 1 januari 2011 vastgesteld. Middels bijgevoegde tariefbeschikking (met nummer 5500-1900-11-1) worden de nieuwe tarieven bekendgemaakt. In deze brief worden de beleidsregelwijzigingen en de tariefberekening toegelicht.

Op 11 juni 2010 heeft de NZa alle betrokken partijen, te weten de NMT, ANT, GOK, ZN¹ en Consumentenbond geïnformeerd over de inhoud van het voornemen tot het vaststellen van nieuwe tarieven voor orthodontisten per 1 januari 2011. U bent in de gelegenheid gesteld uw zienswijze op dit voorgenomen besluit uiterlijk 28 juni 2010 schriftelijk naar voren te brengen. Tijdens deze periode zijn zienswijzen ingediend die op enkele punten geleid hebben tot wijzigingen ten opzichte van het voorgenomen besluit. Ook zijn er op initiatief van de NZa enkele wijzigingen doorgevoerd in het voorgenomen besluit. Een overzicht van de wijzigingen is te vinden in de bijlage bij deze brief.

In de hierna beschreven tariefberekening is rekening gehouden met deze wijzigingen ten opzichte van het voorgenomen besluit. In deze brief wordt per onderdeel aangegeven of de weergegeven berekening op basis van de totale onderzoekspopulatie is of op basis van de 3,4,5-stoelspraktijken (zie 4.1).

Leeswijzer

Allereerst wordt de aanleiding voor het onderzoek geschetst, het overleg met partijen en de uitvoering van het gegevensonderzoek geschetst (H1). Vervolgens wordt de systematiek van de tariefberekening (H2) toegelicht. Daarna worden de onderzoeksresultaten weergegeven, waarbij een vergelijking met de beleidsregelbedragen wordt gemaakt (H3). In hoofdstuk 4 zijn de uitgangspunten voor de tariefberekening beschreven.

---

¹ Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT), Associatie Nederlandse Tandartsen (ANT), Gooische Orthodontisten Kring (GOK), Zorgverzekeraars Nederland (ZN)

In hoofdstuk 5 en 6 wordt de berekening van de praktijkkosten en rekennorm toegelicht. De totale tariefberekening staat in hoofdstuk 7 en de vertaling van de tariefberekening in beleidsregels in hoofdstuk 8. In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de trendmatige aanpassing van tarieven in relatie tot de tariefbeschikking (H9). In het laatste hoofdstuk (H10) wordt ingegaan op enkele beleidsmatige besluiten.

Kenmerk
10D0027060

Pagina
2 van 15

1. Gegevensonderzoek orthodontie

1.1 Aanleiding van het onderzoek

De NZa heeft in mei 2007 besloten om de maximumtarieven orthodontie per 1 juli 2007 te verlagen in vier stappen. Tegen dit besluit hebben verschillende belanghebbenden beroep aangetekend bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb). Belangrijke bezwaarpunten betroffen de huisvestingslasten, financieringslasten en bovennormatieve tijdsbesteding. Het CBb heeft het beroep op 18 december 2008 gegrond verklaard en de NZa opgedragen opnieuw te beslissen op de bezwaren met inachtneming van de uitspraak. In de nieuwe beslissing op bezwaar van 29 mei 2009 heeft de NZa in afwachting van de resultaten van een nader onderzoek, de orthodontietarieven tijdelijk verhoogd. De puntwaarde van orthodontie is per 1 juli 2009 verhoogd van € 0,447 naar € 0,511. Deze stijging van 12,6% was gebaseerd op de op dat moment beschikbare gegevens en een verdiscontering van de drie eerder genoemde bezwaarpunten onder voorbehoud van de uitkomsten van een nader onderzoek. In dit onderzoek zouden ook deze drie punten worden meegenomen. Met de resultaten van het onderzoek worden de orthodontietarieven opnieuw onderbouwd.

1.2 Uitvoering gegevensonderzoek

Ten behoeve van de tariefonderbouwing is de NZa het gegevensonderzoek orthodontie gestart. Daartoe heeft de NZa aan onderzoeksbureau ConQuaestor de opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de structuurkenmerken en kosten en opbrengsten van orthodontiepraktijken over de jaren 2006 en 2008. Doel van het onderzoek was de vaststelling van de omvang van praktijkkosten, omvang en productie van een representatieve groep orthodontisten. Met de resultaten kan de NZa nieuwe tarieven vaststellen. ConQuaestor heeft het onderzoek samen met onderzoeksbureau Significant uitgevoerd, in de periode december 2009 tot en met februari 2010. Er zijn in totaal 168 orthodontiepraktijken aangeschreven. Van deze 168 bleken 64 niet tot de onderzoeksdoelgroep te behoren. De daaruit resulterende onderzoekspopulatie bedraagt hiermee 104 praktijken. Deze praktijken zijn allemaal individueel benaderd. Na benadering heeft de NZa vijftienmaal ontheffing verleend. De overige orthodontisten (n=89) hebben allen meegewerkt aan dit onderzoek. De netto respons is daarmee 86% en is daarmee hoog te noemen. Deze onderzoekspopulatie is tevens geografisch gelijkmatig verdeeld. Het onderzoek is dus representatief. De onderzoeksresultaten zijn verwerkt in het definitieve rapport van ConQuaestor/Significant².

² Rapport ConQuaestor/Significant, 'Praktijkkosten, -opbrengsten en productie van orthodontisten in 2006 en 2008', 12 april 2010

1.3 Overleg met partijen over het gegevensonderzoek

Kenmerk
10D0027060

Pagina
3 van 15

Ten behoeve van het gegevensonderzoek is een klankbordgroep samengesteld bestaande uit leden van de ANT, NMT, ZN en Consumentenbond. De Nederlandse Patiënten en Consumentenfederatie (NPCF) heeft zich teruggetrokken uit de klankbordgroep en haar belangen laten behartigen door de Consumentenbond. De klankbordgroep is bij het volledige onderzoekstraject betrokken geweest en is in de periode oktober 2009 – april 2010 zesmaal bijeen gekomen. Daarnaast heeft de NZa met partijen een technisch³ overleg gevoerd op 17 mei 2010. In november 2009 en in juni 2010 heeft tevens bestuurlijk overleg plaatsgevonden met partijen. Het voorgenomen besluit is ten slotte tijdens de Adviescommissie Cure Vrije Beroepen van 9 juni 2010 besproken.

1.4 Zienswijzeprocedure

Aan partijen die eerder beroep indienden bij het CBb, te weten NMT, ANT en Gooische Orthodontisten Kring (GOK) is een zienswijzebrief toegestuurd waarin het voorgenomen besluit is toegelicht. Daarnaast is de brief, ter kennisgeving, gestuurd aan de overige leden van de klankbordgroep orthodontie. De brief is verzonden op 11 juni 2010 en partijen zijn in de gelegenheid gesteld om uiterlijk 28 juni 2010 hun zienswijze naar voren te brengen.

Van de NMT, ANT en GOK heeft de NZa een schriftelijke reactie ontvangen. ZN en Consumentenbond hebben middels een e-mail laten weten niet nogmaals te reageren op het voorgenomen besluit en vast te houden aan de standpunten die zij gegeven hebben tijdens de klankbordgroep bijeenkomsten/ technisch overleg en Adviescommissie.

Daarnaast hebben circa duizend individuele orthodontisten en tandartsen hun zienswijze kenbaar gemaakt.

2. Systematiek tariefberekening

In de vigerende beleidsregels orthodontie heeft de NZa de tariefberekening van de maximumtarieven orthodontie vastgelegd. Het tarief wordt berekend aan de hand van vier variabelen: het inkomensdeel, het praktijkkostendeel, de rekennorm en het puntenaantal per prestatie.

De berekening is als volgt:

Maximumtarief⁴ per prestatie = puntwaarde * punten per prestatie

Puntwaarde = inkomensdeel + praktijkkostendeel / rekennorm

³ Leden technisch overleg: NMT, ANT, ZN, Consumentenbond en NPCF

⁴ Uit de systematiek blijkt dat feitelijk de puntwaarde wordt onderbouwd, waarmee uiteindelijk de tarieven ook worden onderbouwd. Vanwege de leesbaarheid wordt in deze brief ook de term 'tarieven' gebruikt waar formeel de puntwaarde wordt bedoeld.

Het inkomen is een maat voor het arbeidsloon van de orthodontist. De normatieve inkomenscomponent vormt het realiseerbare jaarinkomen van de eigenaar van de standaardpraktijk.

Kenmerk
10D0027060

De (praktijk)kosten kunnen worden gespecificeerd naar personeelskosten en overige bedrijfskosten. Onder de overige bedrijfskosten worden onder meer verstaan de huisvestingskosten, de materiaal- en techniekkosten, de vervoerskosten, de algemene kosten en de financieringskosten. De rekennorm duidt het volume aan productieve arbeid (productie) aan dat een orthodontist wordt geacht in een jaar redelijkerwijs te kunnen uitvoeren.

Pagina
4 van 15

De tariefberekening reflecteert een standaardpraktijk. In werkelijkheid kunnen kosten, opbrengsten en inkomens afwijken, al naar gelang de keuzes die de zorgaanbieder maakt voor zijn bedrijfsvoering.

3. Overzicht onderzoeksresultaten en beleidsregelbedragen

Tabel 1 geeft de gemeten gemiddelde totale praktijkkosten, opbrengsten en productie weer die uit het gegevensonderzoek van ConQuaestor /Significant 2010 blijken. Deze bedragen zijn vergeleken met de bedragen die in beleidsregels zijn vastgelegd voor de tariefvaststelling orthodontie. Het resultaat van die vergelijking staat in kolom 4 en 7 in tabel 1.

Tabel 1: Resultaten onderzoek totale populatie en beleidsregelbedragen

	2006 rapport CQ	2006 in beleids- regels	verschil 2006	2008 rapport CQ	april 2008 in beleids- regels ⁵	verschil 2008
Gemiddelde kosten (in euro's)	379.000	351.752	27.248	406.000	366.076	39.924
Gemiddelde opbrengsten (in euro's)	716.000	484.848	231.152	760.000	503.900	256.100
Gemiddelde productie (in punten) ⁶	1.479.781	956.000	523.781	1.696.225	1.130.000	566.225

Deze cijfers laten zien dat de tariefstelling die in beleidsregels is vastgelegd achterhaald is ten opzichte van de werkelijke praktijk. Een tariefverlaging ligt dus in de rede.

Hiermee wordt voorkomen dat de consument nog langer teveel betaalt voor de orthodontische zorg en de betaalbaarheid van orthodontische zorg wordt verbeterd.

⁵ Hierin zijn stap 1 en 2 n a v. de tariefverlaging uit 2007 verwerkt

⁶ Opbrengsten gedeeld door puntwaarde 2006 (€ 0,48416) en april 2008 (€ 0,44791)

4. Uitgangspunten NZa voor onderbouwing tarieven

Kenmerk
10D0027060

Pagina
5 van 15

Het gegevensonderzoek van ConQuaestor was gericht op het verzamelen van werkelijke praktijkkosten en opbrengsten om een redelijk kostendekkend maximumtarief te kunnen vaststellen. Het gegevensonderzoek was niet gericht op het herijken van de punten per prestatie of het inkomensbestanddeel. Het beleid en de beleidsregels over deze onderwerpen wijzigen dan ook niet.

4.1 Meest voorkomende praktijkvorm

De NZa is in haar besluitvorming uitgegaan van de (werkelijke) gegevens van de meest voorkomende praktijken, te weten de praktijken met 3, 4 of 5 stoelen. Het gemiddelde aantal stoelen van de onderzoekspopulatie is 4,7 stoelen. De onderzoeksresultaten van de 3,4,5-stoelspraktijken zijn in opdracht van de NZa aanvullend door Significant gerapporteerd, conform het format van het rapport van ConQuaestor/Significant ([bijlage](#)).

4.2 Gegevensjaar

De NZa gaat uit van de onderzochte gegevens uit het jaar 2008. Dit zijn de gegevens uit het meest recente jaar. De gegevens 2008 zijn vergeleken met de onderzochte gegevens uit het jaar 2006 om trendontwikkelingen te onderzoeken. Tussen 2006 en 2008 ziet de NZa geen opvallende trendverschillen. Daarom is er geen reden om van de vaste beleidslijn af te wijken dat bij tariefonderbouwingen wordt uitgegaan van de meest recente gegevens.

4.3 Terugrekening naar fte

De NZa heeft de resultaten uit het onderzoek teruggerekend naar kosten en productie per fte orthodontist op basis van 1,05 fte (gemiddelde fte per praktijk volgens rapport ConQuaestor). Een terugrekening naar 1 fte van de kosten en productie is nodig omdat het norminkomen ook gebaseerd is op 1 fte orthodontist. Hierdoor wordt het tarief voor alle variabelen (inkomen, kosten en reknorm) berekend op basis van 1 fte. De door de praktijkeigenaren opgegeven fte-opgave is door ConQuaestor getoetst aan de hand van roostergegevens en openingstijden.

4.4 Tarieven lijst B/C

De efficiëntieverbetering die in reguliere praktijken heeft plaatsgevonden en een belangrijke reden is voor de tariefverlaging orthodontie, kan voor de complexe orthodontie (tarieven uit lijst B en C) niet in die mate plaatsvinden. Dit komt doordat de B- en C-zorg niet is te delegeren naar lager opgeleide hulpkrachten in verband met de complexiteit en de grote variatie in de afwijkingen en behandeling ervan. Door de lange behandelingsduur kunnen in een schisiscentrum, waar het merendeel van de complexe orthodontie wordt verricht, minder nieuwe patiënten worden opgestart dan in een reguliere praktijk. B- en vooral C- zorg vergt per patiënt meer kosten dan de orthodontische zorg van een reguliere patiënt doordat in de verschillende behandelstadia meer orthodontische apparatuur noodzakelijk is.

Bovendien is de behandeling dermate complex dat de orthodontist veel meer tijd nodig heeft om de behandeling uit te voeren. Ten opzichte van reguliere patiënten is ook veel meer overleg en afstemming met andere behandelaren en uitleg aan de ouders nodig.

Kenmerk
10D0027060
Pagina
6 van 15

Dit alles leidt er toe dat de efficiëntie die een reguliere orthodontiepraktijk kan behalen niet mogelijk is voor complexe orthodontie. De NZa vindt het belangrijk dat de toegankelijkheid voor complexe orthodontische zorg geborgd is. Daarom heeft de NZa besloten de B- en C-tarieven niet per 1 januari 2011 te verlagen. Dit past bij het beleid dat de NZa per 1 april 2008 heeft ingezet. Destijds zijn de B/C-tarieven gecorrigeerd voor de tariefverlaging van de orthodontistentarieven per 1 juli 2007.

4.5 Tarieven MRA-prestaties

Verder heeft de NZa besloten de tarieven van de per 1 januari 2010 ingevoerde drie prestaties voor de MRA-behandeling (Mandibulair Repositie Apparaat) ongemoeid te laten. Deze drie prestaties zijn functioneel omschreven en getarifeerd waardoor orthodontisten, tandartsen en kaakchirurgen voor dezelfde zorg dezelfde tarieven in rekening kunnen brengen. Deze functionele tarieven zijn onderbouwd op niveau 2010. Om deze redenen ligt een verlaging van de MRA-prestaties niet in de rede.

De huidige puntwaarde orthodontie (€ 0,51503, voorcalculatorisch niveau 2010) wordt gehandhaafd voor de B/C-tarieven en de MRA-tarieven. Dit betekent dat de hierna beschreven tariefonderbouwing alleen van toepassing is op lijst A uit de tarieflijst orthodontie, exclusief de MRA-prestaties.

5. Onderbouwing praktijkkosten

Bij het vaststellen van de definitieve praktijkkosten heeft de NZa enkele beleidskeuzes gemaakt.

5.1 Goodwill

De NZa heeft in haar berekeningen goodwill vanuit haar staande beleid voor tariefonderbouwingen van vrije beroepsbeoefenaren niet meegenomen als kostenpost. Dit is een kostenpost waarvan de NZa het niet gewenst vindt dat de consumenten hiervoor moeten betalen.

5.2 Privé-kosten

Bij het berekenen van de praktijkkosten gaat de NZa uit van gegevens die met een bepaalde statistische nauwkeurigheid vastgesteld zijn. Bij de post privé-kosten bleken de gegevens niet het vereiste nauwkeurniveau te halen, waardoor rapportage van het bedrag niet goed mogelijk is. De privé-kosten zijn niet opgenomen in het tarief.

5.3 Omzet

Kenmerk
10D0027060

Pagina
7 van 15

Voor de opbrengsten gaat de NZa uit van de geschoonde omzet. Omzet die niet uit orthodontische bedrijfsvoering voortkomt wordt niet meegerekend. Dit leidt er toe dat het opbrengstentotaal voor de totale populatie uitkomt op € 758.000,- in plaats van € 760.000,-. Voor de 3,4,5-stoelspraktijken⁷ leidt dit tot € 680.000 in plaats van € 682.000,-. Met dit bedrag van € 680.000,- wordt verder gerekend voor de definitieve tarieven.

5.4 Huisvestingslasten

Bij het in kaart brengen van de huisvestingslasten is steeds onderscheid gemaakt tussen praktijken in huur- en eigendomssituatie. Uit het onderzoek blijkt dat het aantal gehuurde panden 57% van de populatie betreft en panden in eigendom 43% van de populatie. Onderstaande tabel (2) bevat voor 2006 en 2008 de gemiddelde huisvestingskosten per praktijk voor beide situaties, waarbij de gegevens van de totale populatie en van de 3,4,5-stoelspraktijken worden weergegeven.

Tabel 2: Huisvestingslasten (in euro's)

	Totale populatie		3,4,5-stoelspraktijken	
	2006	2008	2006	2008
Huurpand	49.800	50.100	42.400	43.200
Per m ²	169	178	187	202
Pand in eigendom	43.400	39.700	40.700	34.500
Per m ²	169	147	168	142
Huisvesting totaal	46.800	45.700	41.500	39.000
Per m ²	169	165	176	171

De NZa is van opvatting dat de onderzoeksgegevens voor de eigendoms-situatie geen betrouwbaar beeld geven van de bedrijfseconomisch realistische huisvestingskosten. De onderzoeksgegevens voor de huursituatie geven wel een stabiel en marktconform beeld. De NZa kiest er daarom nu voor de gemeten huisvestingslasten in de huursituatie als normatief bedrag mee te nemen voor de gehele populatie (in toekomstige onderbouwingen kan een andere insteek worden gekozen). Deze keuze is ingegeven door de omstandigheid dat de huisvestingslasten bij huur nauwkeuriger vast te stellen waren dan bij eigendom. Voorts bleek dat de lasten bij eigendom beïnvloed zijn door de eenmalige afschrijving in 2006, waardoor de huisvestingslasten bij eigendom niet als een nauwkeurig gemiddelde kunnen worden vastgesteld.

Op grond van deze overwegingen heeft de NZa besloten om voor de huisvestingslasten uit te gaan van de gemeten huisvestingskosten voor huur en niet van de totale huisvestingskosten (huur en eigendom). Daarom wordt voor de definitieve tariefberekening op basis van 3,4,5-stoelspraktijken verder gerekend met € 43.200 in plaats van € 39.000 (verhoging kosten met € 4.200,-).

⁷ De onderzoeksresultaten van de 3,4,5-stoelspraktijken zijn in opdracht van de NZa aanvullend door Significant gerapporteerd, conform het format van het rapport van ConQuaestor/Significant (bijlage)

5.5 Financieringslasten

Kenmerk
10D0027060

Aan ConQuaestor is gevraagd om naast de financieringslasten en -baten, ook de balans van de gemiddelde praktijk in kaart te brengen. Onderstaande tabel (3) geeft die gemiddelde balans voor de totale populatie in 2008 weer.

Pagina
8 van 15

Tabel 3: Balansposities 2008 (in euro's), totale populatie

Activa	Gem.	Passiva	Gem.
Goodwill	***	Eigen vermogen	565.000
		Voorzieningen	135.000
Materiële vaste activa	208.000	Langlopende schulden	124.000
Grond/Gebouw/verbouwing	127.000	Hypothecaire schulden	***
Overigen	81.000	Lease verplichtingen	***
Financiële vaste activa	***	Overige leningen	***
Totaal Vlottende activa	604.000	Totaal Kortlopende schulden	138.000
Vlottende activa	***	Krediet/lease instellingen	***
Voorraden	14.000	Overige leningen	50.000
Vorderingen	329.000	Kortlopende schulden	***
Liquide middelen	206.000		
Totaal activa	964.000	Totaal passiva	964.000

***ConQuaestor heeft deze bedragen niet in zijn rapportage weergegeven. De reden hiervoor is dat zij statistisch onvoldoende nauwkeurig zijn. Dit heeft dus geen invloed op de wel vermelde bedragen bij posten en (sub)totalen.

De NZa stelt vast dat er veel balansposten zijn opgenomen waarvan de hoogte vanuit bedrijfseconomisch oogpunt niet past bij de bedrijfsvoering van een orthodontiepraktijk. Het gaat hier onder andere om de omvang van de posten vorderingen (niet zijnde debiteuren) en de liquide middelen. Dit heeft tot gevolg dat er substantiële financieringsbaten door ConQuaestor zijn gemeten: €14.000 in 2008.

De NZa is van oordeel dat de financieringsbaten een vertekend beeld geven en niet in mindering mogen worden gebracht op de kosten. Hieruit volgt tevens dat deze vertekende balans niet als basis kan dienen voor een vergoeding voor gederfd rendement op eigen vermogen. De balans die hiervoor als basis moet dienen, moet daarom normatief worden opgesteld.

Voor de activazijde van de balans acht de NZa drie posten van belang voor de bedrijfsvoering van een orthodontiepraktijk:

- *Werkkapitaal*: Dit betreft voornamelijk debiteuren. De omvang van deze post is afhankelijk van betalingstermijnen. Uitgaande van een termijn van 2 maanden, stelt de NZa deze voor de totale populatie normatief vast op 2/12^e deel van de omzet (op basis van geschoonde omzet € 126.333).
- *Inventaris*: Het gaat hierbij om materiaal/apparaten. Voor wat betreft de balans in tabel 3 vallen deze onder de post overige materiële vaste activa (€ 81.000).

Samen resulteert dit in een balanstotaal voor de totale populatie van € 207.333 (zie tabel 4).

Ten opzichte van de balans (tabel 3) betekent dit ten eerste een sterke reductie van de liquide middelen en vorderingen. Daarnaast is het onroerend goed niet op de normatieve balans opgenomen, omdat qua huisvesting normatief uitgegaan wordt van de huursituatie.

Tot slot is het staand NZa-beleid om goodwill, en de kosten van financiering daarvan, niet in de tariefonderbouwing mee te nemen.

Kenmerk
10D0027060

Voor de passivazijde van de balans gaat de NZa uit van een normatieve verhouding van 30% eigen en 70% vreemd vermogen, wat wordt toegepast op het normatief totaal vermogen van € 207.333. Een verhouding van circa 30-70 geldt algemeen als een gezonde, efficiënte vermogenspositie. De belangrijkste reden voor een normatieve verhouding eigen-vreemd vermogen is, dat de NZa niet via de vergoeding op het eigen vermogen (die hoger is dan de kosten van vreemd vermogen) wil belonen dat praktijkeigenaren inefficiënt veel eigen vermogen in de onderneming hebben. Het onderzoek van Fakton BV, waarop in paragraaf 5.5.1 verder wordt ingegaan, biedt geen grondslag voor het maken van een uitzondering voor de orthodontie-sector. Fakton rapporteert een leencapaciteit van 64-67%. Substantieel minder eigen vermogen dan 30% wordt over het algemeen niet geaccepteerd door verschaffers van vreemd vermogen (banken), zodat het aanhouden van een norm van 30% gerechtvaardigd geacht moet worden.

Pagina
9 van 15

Onderstaande tabel (4) geeft een aangepaste, normatieve balans 2008 voor de totale populatie weer.

Tabel 4: Normatieve balans 2008 (in euro's), totale populatie

Activa		Passiva	
Werkkapitaal	126.333	Eigen vermogen 30%	62.200
Inventaris	81.000	Vreemd vermogen (incl. crediteuren) 70%	145.133
Totaal activa	207.333	Totaal passiva	207.333

Voor de 3,4,5-stoelspraktijken komt de normatieve balans uit op de volgende bedragen (tabel 5). Met deze gegevens wordt het definitieve tarief berekend.

Tabel 5: Normatieve balans 2008 (in euro's), 3,4,5-stoelspraktijken

Activa		Passiva	
Werkkapitaal	113.333	Eigen vermogen 30%	57.700
Inventaris	79.000	Vreemd vermogen (incl. crediteuren) 70%	134.633
Totaal activa	192.333	Totaal passiva	192.333

5.5.1 Vergoeding eigen vermogen

De kosten van eigen vermogen zijn zogenaamde opportunity costs. Dit zijn rendementen die men had kunnen genereren als het geïnvesteerd vermogen in eigen bezit was gebleven. Dit betekent dat deze kosten niet te meten zijn. De NZa wil daarom een normatieve vergoeding in het tarief opnemen voor gederfd rendement eigen vermogen (EV). In december 2009 heeft Fakton B.V., in opdracht van de NZa, onderzoek gedaan naar de actuele vermogenskosten, de risicopositie en het rendement op eigen vermogen (onder andere binnen de orthodontie). Het uitgevoerde onderzoek komt op basis van twee verschillende methoden (het *Capital Asset Pricing Model (CAPM)* en de *Build-up*-methode) tot twee bandbreedtes voor de EV-vergoeding per sector.

De NZa kiest voor de methode CAPM, om de volgende redenen:

- CAPM is een wereldwijd erkende methode.
- CAPM is makkelijker toe te passen dan de Build-up-methode. Voor de toepassing van CAPM hoeft bijvoorbeeld minder sectorspecifieke informatie te worden verzameld.
- De NZa is voornemens om ook in andere dossiers bij de vergoeding van vermogenskosten CAPM als leidende methode te gaan gebruiken.

Kenmerk
10D0027060

Pagina
10 van 15

Met de CAPM-methode komt Fakton tot een bandbreedte voor het gederfd rendement op eigen vermogen van 4,1%-8,7%. De NZa kiest ervoor om binnen deze bandbreedte te rekenen met een normatieve vergoeding van 7%. De NZa kiest daarmee voor een percentage dat iets uitkomt boven het gemiddelde van de bandbreedte. In het percentage zit hiermee een veiligheidsmarge vanwege eventuele toekomstige rentestijgingen.

5.5.2 Procentuele kosten vreemd vermogen

Uit het vreemd vermogen (langlopende + kortlopende schulden) uit de werkelijke balans ultimo 2008 (tabel 3) ad € 262.000,- en de gemeten financieringslasten ad € 9.900,- kan een ruwe schatting van de procentuele kosten van vreemd vermogen worden afgeleid: 3,8%. Problematisch hierbij is dat de balans een momentopname is en dat voor een betrouwbare schatting minimaal ook de balans primo 2008 beschikbaar zou moeten zijn. Bovendien lijkt een percentage van 3,8% onrealistisch laag. De NZa kiest er daarom op dit moment voor ook een normatief percentage te gebruiken voor de rentevoet vreemd vermogen. De NZa kiest daarbij voor een normatief percentage van 5,2%, gebaseerd op een rentepercentage voor werkkapitaal en een rentevergoeding voor een 5-jaars middellange lening. Voor werkkapitaal wordt de gemiddelde 3-maands euribor van de afgelopen 5 jaar gebruikt (2.936%) plus een opslag van 200 basis punten. Deze opslag is het gemiddelde van de opslag die door een tweetal banken zijn aangegeven. Voor de middellange lening wordt de gemiddelde IRS van de afgelopen 5 jaar gebruikt (3.587%) plus een opslag van 210 basis punten. Deze opslag is het gemiddelde van de opslag die door een tweetal banken is opgegeven. Uitgaande van werkkapitaal van € 127.000 en vaste activa van € 55.000 komt dit uit op een percentage vergoeding vreemd vermogen van 5,2%.

Gegeven de bovenstaande uitgangspunten heeft de NZa besloten tot de volgende opwaartse correctie van het tarief (berekend op basis van de 3,4,5-stoelspraktijken) (tabel 6):

Tabel 6: Normatieve financieringslasten, 3,4,5-stoelspraktijken

Vergoeding eigen vermogen	7% van € 57.700	€ 4.039
Kosten vreemd vermogen	5,2% van € 134.633	€ 7.001 ⁸
Totaal financieringslasten		€ 11.040

Zoals in paragraaf 5.5 beschreven heeft de NZa besloten de financieringslasten niet in mindering te brengen op de kosten.

⁸ In het voorgenomen besluit bleek een rekenfout te staan. De kosten vreemd vermogen waren berekend op basis van 7% in plaats van 5,2%. Dit is in deze berekening gecorrigeerd

Voor de financieringslasten wordt uitgegaan van de normatieve lasten in plaats van de gemeten financieringslasten. Dit leidt er toe dat het totale bedrag van € 11.040 ter vervanging van de gemeten financieringsbaten en –lasten opgenomen wordt als kostenpost. Hierdoor worden de praktijkkosten verhoogd met € 13.040 bij de berekening van het definitieve tarief op basis van 3,4,5-stoelspraktijken.

Kenmerk
10D0027060

Pagina
11 van 15

6. Onderbouwing rekennorm

Uit de gegevens blijkt dat de totale opbrengsten 2008 € 680.000 zijn (voor de 3,4,5-stoelspraktijken). Gedeeld door de puntwaarde 2008 (€ 0,44791) komt dit neer op 1.445.869 punten per jaar.

6.1 Tijdsbesteding orthodontisten

De centrale vraag is of de gemeten kosten en/of praktijkomvang, in samenhang met het norminkomen, aangepast moeten worden naar aanleiding van gegevens over de tijdsbesteding van orthodontisten in de praktijk.

De NZa heeft ConQuaestor gegevens laten verzamelen over de tijdsbesteding van orthodontisten binnen de praktijk, uitgesplitst naar directe (patiëntgebonden) uren en indirecte uren, en met onderscheid naar zelfstandige orthodontisten en orthodontisten in loondienst. De tijdsbesteding is gebaseerd op een onderbouwde schatting van de respondenten. De resultaten zijn als volgt:

Een orthodontist werkt gemiddeld 50,6 uur per week voor de praktijk. Hiervan zijn 37,0 uur direct (patiëntgebonden) en 13,6 uur indirect. Er is nauwelijks verschil in tijdsbesteding tussen zelfstandig orthodontisten en orthodontisten in loondienst⁹. Dat geldt zowel voor totale uren per week, als voor de verdeling directe-indirecte uren. Het grootste gedeelte van de orthodontisten (28% van de zelfstandige orthodontisten en 21% van de orthodontisten in loondienst) heeft een tijdsbesteding tussen de 50 en 55 uur per week. De gemiddelde tijdsbesteding (50,6 uur) ligt daar net binnen, maar is in vergelijking eerder aan de lage dan aan de hoge kant. De statistische norm geeft geen aanleiding om in de tarieven rekening te houden met een bovennormatieve tijdsbesteding van zelfstandige orthodontisten.

Daarnaast heeft de NZa beoordeeld of de gegevens een rechtstreeks, enkelvoudig verband tussen tijdsbesteding en omzet aannemelijk maken. Er blijkt een sterker verband tussen opbrengst en aantal fte medewerkers (0,76) en aantal behandelstoelen (0,43) dan tussen opbrengst en aantal spreekuren per jaar (0,37) en aantal fte orthodontist (0,30). Dit betekent dat, als er al sprake zou zijn van een substantiële bovennormatieve tijdsbesteding door de orthodontisten, het niet aannemelijk is dat deze voor meer dan een klein deel verantwoordelijk zou kunnen zijn voor de gestegen productie van de gemiddelde orthodontiepraktijk.

⁹ ConQuaestor heeft voor de categorie orthodontisten in loondienst, de orthodontisten die in loondienst zijn van de holding/management BV niet meegerekend.

De NZa heeft beoordeeld dat het inkomen van orthodontisten past bij een functie waaraan het inherent is dat overuren moeten worden gemaakt zonder dat daar altijd een vergoeding tegenover staat.

Kenmerk
10D0027060

Pagina
12 van 15

Daarbij heeft de NZa eerder geen expliciete tijdbestedingsnorm vastgesteld in beleidsregels voor de berekening van de orthodontietarieven. Ook voor andere vrije beroepsbeoefenaren geldt in de regel dat de duur van de werkweek in de voor hen geldende beleidsregels niet als norm is vastgelegd. Een uitzondering hierop zijn de vrijgevestigde medisch specialisten, maar die zijn qua tariefsystematiek niet vergelijkbaar met andere vrije beroepsbeoefenaren.

Op basis van bovenstaande heeft de NZa besloten dat het element tijdsbesteding door orthodontisten bij de berekening van het tarief in redelijkheid buiten beschouwing kan worden gelaten.

7. Tariefberekening

Hierna wordt in tabel 7 en 8 weergegeven wat de definitieve puntwaardeberekening is, waarbij de berekening wordt uitgevoerd op basis van de in hoofdstukken 4, 5 en 6 beschreven uitgangspunten en beleidsmatige keuzes. De berekening vindt plaats op basis van de 3,4,5-stoelspraktijken.

Tabel 7: Onderzoeksresultaten 2008 inclusief beleidskeuzes (in euro's), 3,4,5-stoelspraktijken

	Meting ConQuaestor	Nadere normering	Uitgangspunt NZa 2008
Personeelskosten	136.000		136.000
Huisvestingskosten	39.000	+ 4.200	43.200
Kosten materiaal en techniek	107.000		107.000
Vervoerskosten	14.000		14.000
Algemene kosten	63.000		63.000
Financieringsbaten	- 12.000	+ 12.000	0
Financieringskosten	10.000	+ 1.040	11.040
Totale praktijkkosten	357.000		374.240
Opbrengsten	682.000	-2.000	680.000
Rekennorm			1.518.162

Tabel 8: Tarief op basis van 3-,4-,5-stoelspraktijken (in euro's)

		Uitgangspunt NZa 2008	Per fte ¹⁰ 2008	Geïndexeerd ¹¹ 2009
A	Inkomensbestanddeel	137.824	137.824	140.236
B	Personeelskosten	136.000	129.524	133.954
C	Overige kosten	238.240	226.895	228.869
D	Rekenomzet (A+B+C)	512.064	494.243	503.059
E	Rekennorm (in punten)	1.518.162	1.445.869	1.445.869
F	Puntwaarde (D/E)			0,34793

Kenmerk
10D0027060Pagina
13 van 15

Hieruit blijkt dat de NZa op grond van de onderzoeksgegevens over 2008 op 1 juli 2009 een puntwaarde had moeten vaststellen van € 0,34793 (op basis van 3,4,5-stoelspraktijken). Ter vergelijking: het tarief per 1 juli 2009 bedroeg € 0,51100. Een tariefverlaging ligt daarmee in de rede.

7.1 Materieel terugdraaien tariefverhoging per 1 juli 2009

De NZa heeft in eerdere stukken¹² expliciet aangekondigd dat als het onderzoek aanleiding zou geven tot een andere puntwaarde dan € 0,511 (puntwaarde per 1 juli 2009), verrekening zou plaatsvinden over de periode vanaf 1 juli 2009. Op de periode 1 juli 2007 tot 1 juli 2009 wordt niet teruggekomen. De incidentele verlaging komt neer op een bedrag van -/- € 0,0913454.

7.2 Fasering

De NZa heeft besloten de nieuwe orthodontietarieven in te voeren per 1 januari 2011. De structurele verlaging van de tarieven wil de NZa in twee stappen invoeren: de eerste stap wordt op 1 januari 2011 geëffectueerd en de tweede stap op 1 januari 2012. De incidentele verlaging (de verrekening over de periode 1 juli 2009 tot en met 31 december 2010; zie 7.1) wil de NZa in één stap verwerken gedurende het jaar 2011.

8. Vertaling tariefberekening in beleidsregels

De hierboven beschreven tariefberekening leidt tot een aanpassing van de hoogte van de praktijkkosten en de rekennorm in de beleidsregels.

Praktijkkostenbestanddeel

Het praktijkkostenbestanddeel is vastgesteld van € 422.767 naar € 364.457 (definitief niveau 2010), bestaande uit personeelskosten € 136.298 en overige kosten € 228.159.

Rekennormpraktijk

De rekennorm wordt verhoogd van 1.100.000 punten naar 1.445.869 punten. Dit wordt geëffectueerd in twee stappen.

¹⁰ Conquaestor rapporteert dat gemiddeld per praktijk 1,05 zelfstandig orthodontist werkzaam zijn. Kosten en productie zijn hiervoor gecorrigeerd.

¹¹ Definitieve prijsindexcijfers 2009 bedroegen 0% (inkomen), 3,42% (personeelskosten) en 0,87% (overige kosten).

¹² Voorgenomen besluit NZa 29 april 2009, beslissing op bezwaar 29 mei 2009, verweerschrift voorlopige voorzieningprocedure ZN/Consumentenbond-NMT-NZa d d. 2 juli 2009

Per 1 januari 2011 is de rekennorm 1.182.500 punten en per 1 januari 2012 1.445.869 punten.

Kenmerk
10D0027060

De bovenstaande besluiten zijn vervat in de beleidsregels (bijlagen):

Pagina
14 van 15

- CV-5500-2.0.-6, 'Het niveau van het praktijkkostenbestanddeel in de maximumtarieven orthodontie';
- CV-5500-3.0.1.-9, 'De rekennorm in de berekening van de maximumtarieven orthodontie';
- CV-5500-4.0.1.-7, 'De tariefopbouw van de maximumtarieven orthodontie'.

9. Tariefbeschikking in relatie tot trendmatige aanpassing

Aan deze beleidsregels is uitvoering gegeven in de hierbij gevoegde tariefbeschikking met nummer 5500-1900-11-1. De tarieven in de bijgevoegde tariefbeschikking zijn berekend op voorcalculatorisch niveau 2011. Volgens de vigerende beleidsregels worden de tarieven jaarlijks trendmatig aangepast. De definitieve trendpercentages zijn op dit moment nog niet bekend. Deze worden pas in het najaar bekend, waarna deze in een beleidsregel (die voor alle vrije beroepsbeoefenaren geldt) worden vastgelegd, nadat de Adviescommissie Cure Vrije beroepen daarover heeft geadviseerd. Derhalve heeft de NZa besloten om voor de orthodontietarieven per 1 januari 2011 twee tariefbeschikkingen af te geven: Eén basis van de nu vastgestelde beleidsregels op voorcalculatorisch tariefniveau 2011 zonder trendmatige aanpassing van de tarieven (dit is de bijgevoegde tariefbeschikking) en één tariefbeschikking op voorcalculatorisch tariefniveau 2011 inclusief trendmatige aanpassing van de tarieven, na vaststelling van de beleidsregel met de trendpercentages (afgifte tariefbeschikking circa oktober/november 2010).

Dit leidt er toe dat de puntwaarde zonder trendmatige aanpassing per 1 januari 2011 € 0,33546 is. Voor de B/C-tarieven en MRA-prestaties leidt dit tot de puntwaarde € 0,51018.

10. Overige beleidsmatige besluiten

De NZa heeft naast (technische en beleidsmatige) besluiten over de tariefberekening nog enkele beleidsmatige besluiten genomen. Die worden in deze paragraaf toegelicht.

10.1 Speciale patiëntencategorieën

Individuele aanbieders hebben aandacht gevraagd voor de 'moeilijke' patiënten. Hierbij valt te denken aan kinderen en volwassenen met bijvoorbeeld ADHD, het syndroom van Down, angsten en autisme. Deze worden nu tegen hetzelfde tarief behandeld als andere patiënten, maar kosten veel meer tijd dan 'gewone' patiënten. Door de algehele tariefverlaging bestaat het risico dat zorgaanbieders risicoselectie toepassen op deze patiënten of deze patiënten op een wachtlijst plaatsen. De NZa vindt dat de toegankelijkheid van zorg voor deze speciale patiëntencategorieën geborgd moet zijn. De NZa heeft daarom besloten deze problematiek nader te gaan onderzoeken en indien nodig, mogelijkheden uit te werken voor aangepaste tarieven voor de behandeling van deze speciale patiënten.

De NZa streeft er naar dit uitgezocht te hebben voorafgaand aan de invoering van de algehele tariefverlaging per 1 januari 2011.

Kenmerk
10D0027060

10.2 Monitoring

Pagina
15 van 15

De NZa heeft besloten om in beginsel de marktontwikkelingen voor orthodontische zorg in 2011 te monitoren. Of daadwerkelijk over kan worden gegaan tot uitvoering is afhankelijk van de goedkeuring van het NZa-werkprogramma 2011 door de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Ten slotte

Wij gaan ervan uit dat partijen hun achterban informeren over de inhoud van dit schrijven. De bijgevoegde tariefbeschikking alsmede de gewijzigde beleidsregels treft u tevens aan op de internetsite van de NZa (www.nza.nl). Tevens zijn de in deze brief genoemde rapporten van ConQuaestor/Significant, Fakton en Significant op de website geplaatst.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Zorgautoriteit

drs. M.S. Mulder
directeur Zorgmarkten Cure

Bijlagen:

- beleidsregels CV-5500-2 0.-6, CV-5500-3.0.1 -9, CV-5500-4 0.1 -7
- tariefbeschikking 5500-19000-11-1
- memo analyse Significant 3,4,5 stoelspraktijken